

ישימת 29.1.74

בכני אל"מ (מיל) כרמי ישראל

הופיע ק/334831 אל"מ שומרון דן (מח"ט 401)

ולאחר שהוסבר לו כי אם מסיבות אישיותאי ננו מסכים למסור עדות בפני אל"מ כרמי הוא רשאי לעשות כן ואמושמסכים לתת עדות בפני אל"מ כרמי ומוסר כלהלן:

אני מח"ט 401 קרוב ל-7 חודשים, מאז יולי 1973 - דהיינו שהייתי שלושה חדשים מח"ט כשנכנסו למלחמה. לפני כן הייתי מח"ט חטיבה 179 - שהיא חטיבת שו"ט (מילואים) חטיבה 401 היא חטיבת מג"ח סדירה.

לקראת המלחמה היינו לאחר אימונים מרמת הצוות ועד אצאגל תרגיל

חטיבתי כשהיינו אמורים להחליף בקו את חטיבה 14 ב-9.10.73.

כתוצאה מהקימוצים וקיצורי השירות היחה התט' בנויה ללא פלוגת סיור

סדירה - והיתה צריכה להיות פלוגת סיור מילואים. משלוש פלוגות החרמ"ש היו רק 2 סדירות והשלישית היחה ככלגנת מילואים. כמעט כל פלוגת קשר היחה מילואים - בעוד שבמצב רגיל רוב הקשר הנוך על חיילות.

כל נושא הדרגים, לגבי חטיבה ערפית - מתבטא רק בתחמושת בסך, כשהדרגים

נמצאים בימ'ת ובנויים על רכב מילואים ונהגי מילואים. חטרים גם אלמנטים

נוספים, כגון מחלקות ג'יפים בגדודים. למשלבתנועה בגדרה המערבית נאלצתי

לנווט בעצמי בלפלה לאורך כ-40 ק"מ. מבחינת ג'יפים אפשר לומר שמצב חטיבתי

- כחטיבה סדירה - גרוע ממצב חטיבת מילואים. כל השלמות המילואים של החטיבה

לא הביעו למעשה. מערכת הגיוס של השלמות המילואים, שהיא באחריות אגד הימחים

של האוגדה, לא פעלה כסדרה, והגיעו אלי השלמות שלבודדים שנשלחו על ידי קו

השלישות שלנו מרפידים - לאחר שאסף אותם שם ושלחם למחלה אלינו.

פלוגת האספקה החטיבתית שלנו, שהיחה מאולתרת, כי מבחינת התקן לא היחה

צריכה להיות קיימת, היא שתחזקה מבחינת האספקה את כל היחידות שבגזרה הדרומית של החעלה לפחות ב-10 הימים הראשונים ללחימה.

פלוגת חימוש הקדמית מהגש"ח ניתנה תפ' החטיבה לצורך תחזוקה חימושית של כל כלל הרכב בגזרה הדרומית. באוגדה לא היה בפועל אגד תחזוקה - ולכן מילאו פלוגת האספקה פלוגת החימוש שהזכרתי להן לעיל את הפונקציות של אגד התחזוקה האוגדתי.

יש לי דו"ח שקרוי תחקיר ראשוני שעשיתי עם קציני המטה ממגד"ים ועד רדג מפיי"ם אצלי - ואני אמציא לך אותו. הוא כולל עובדות ולקחים.

אנחנו היינו בכוננות גובהה כבר ביום חמישי 04.10.73. עד יום ששי כצהרים 5.10.73 הייתה כבר כל החטיבה מוחזרת מחופשות וישבנו במחנות הקבע שהסמפח"ט גדוד 46 בביר המדה. גדוד 195 במחנה הג'ירי וגדוד 79 ברפידים. כבר ביום ששי עשינו תכנונים אך לנוע במהירות לגזרה הדרומית, רעננו עצמנו בקשר לתכנית "שובך יונים", תכנית של התקפות נוד לגזרה הדרומית ובצורה פחות מפורטת לאפשרות שנועלה צפונה לצורך צליחה אפשרית של החעלה. לא עלה כלל על הפרק נושא של פינוי מעוזים.

ביום ששי אה"צ הודיעו לנו שמשפחות שלמומחים רוסיים עוזבים את מצרים - זאת אמר לי אלברט אישית והוא אמר לי שלהערכתו זה מצב יותר רציני מכפי שהיה קודם - והוא היה מודאג מאד ואמר שהוא מעריך שזה הולך לקראת מלחמה בקנה מידה מלא. עוד ימים אחדים קודם אמר לי אלברט שהצטברות הכוחות אצל האויב היא בהרבה מעל לממדים שהיו בתדגיליסאו כמצבי מתיחות קודמים ביום ששי - כשהיה פינוי המשפחות - הוא חזר על חששותיו בפני ואמר שלהערכתו זה הולך לקראת מלחמה. הוא אמר לי שאת הערכותיו הוא קובע על סמך תצפיות שלו בשטח. אלברט דרש תצלומים והוא התלונן בפני פעמים אחדות שלא קיבל תצלומים וכי הוא דורש זאת כי המצב חמור. למיטב זכרוני הוא קיבל פענוח טוב של תצלום רק בינם ששי - לאחר שקודם קיבל תצלום לא ברור. התצלום האחרון שקיבל הגביר את חששותיו של אלברט. לא דע מאיפה קיבל את התצלום, אך הוא אמר לי שקיבל כזה

ואמר לי שהתצלום מראה ריכוזי כוחות שלא היו כמותם. אני ראיתי את מפת בפיענוח של אותו תצלום במודיעין באוגדה.

ביום ששי היו הערכות המודיעין כי יש אמנם ריכוז כוחות גדול שיש בו כשלעצמו סכנה, אך ידעו כי יש תוגיל שעומד להסתיים ב-7.10.73 והוערך שעם סיום התרגיל יפוזרו הריכוזים המיוחדים. בלילה שבין יום ששי לשבת הגיעה חטיבה 460 בהטסה ואני קיבלתי מתוכה תפ' אח' גדוד 196 (הגדוד של מיצנע) ואני העברתי לחטיבה 460 את גדוד 79 שלי. כל הגדודים שלי היה גדודי מג"ח. בשבת כבר עשיתי סיורים ותכנונים ביחד עם המג"ד של 196 בקשר לצירי תנועה לכוון הגזרה הדרומית כי זה נראה לי הכי סביר שזאת תהיה תנועתנו.

התכנון היה שגדוד 46 ינוע בציר המתלה וגדוד 195 בציר הג'ירי והגדוד מח"ט 460 ינוע בציר בין שני הצירים הנ"ל בדרך עפר.

הערכנו שיקח לנו שלוש שעות לנוע מביר תמדה עד כביש הרוחב. בפועל זה לקח לנו אח"כ קצת פחות משעתיים.

בשג 0608.30 היתה קבוצת פקודות נוספת באוגדה, שבה הרעיון המרכזי היה

שחטיבה 14 תישאר לכל אורך הקו, ואלברט אמר שלהערכתו היא תוכל לבלום נסיונות צליחה - וכי במידה ותהיינה חדירות אזי יש שתי חטיבות אחת מול הגזרה הצפונית ואחת מול הדרומית והם ישמידו את הכוחות שיצליחו להדור. תוך כדי הקבוצת פקודות הזאת הגיע פתק לאלברט שהקריאו, שיש ידיעה שעת ה"ש" היא באותו יום ב-1800 - ושזאת שעת "ש" משותפת לצבאות המצרי והסורי - וההוראה היתה שיוכעל "שובך יונים הקטן" לקראת שעת ה"ש" הזאת - ושתי החטיבות הערפיות תהינה פרושות ליד המחנות שלהן אך מחוץ להם עד שעה 1700.

אחרי קבוצת הפקודות הזאת שאלתי את אלברט למה, לאור העובדה שידועה כבר שעת ה"ש" לא אקדם את החטיבה, ותשובתו היתה שהיות ולא בטוח עדיין שזאת מלחמה לכן יש חשש שתנועה ביום דרך המיצרים עלולה לגרום להתלקחות הגזרה בלי שהמצרים מתכוונים לכך בעצם בשלב זה ולכן לא מאושר קידום הכוחות. התרשמתי האישית היתה, הן לפי התנהגותו כימים הקודמים והן באותו יום ממש נההוראות שנתן, כי

אלברט משוכנע שזה הולך לקראת מלחמה.

בחטיבה שלנו א לאור לוח הזמנים הנ"ל פרשו קוויס והוראתי היתה שעד 061600 כל הכוחות יהיו מחוץ למחנות, לאחר מסדרים וכל ההכנות המתאימות. הוריתי גם לפתוח מיד את הימח"ים ולהעמיס דרגים ובקשתי לצורך זה רכב לנהגים אך אמרו לי שאין בשלב זה אישור לגייס נהגים (זה מדובר על 061000-061030).

לאור זאת התחלנו להעמיס על כל הבכב שהיה ועם נהגים סדירים מתוך החטיבה - ובניגוד להוראה שאמרה כי אין אישור לפתיחת ימח"ים ולהעמסה. בסביבות 061300 גמרנו להעמיס ואז גם קיבלנו אישור כדיעבד להעמסה, אילולא היינו מעמיסים את הדרגים לפני 061300 פינו נשארים למחרת בבוקר עם טנקים ללא דלק ותחמושת.

ב-061355 החלה הפצצה אווירית על המחנות של הגדודים תוך כדי זה שהטנקים עומדים במסדרים. הם אנו בערך עם 16 מטוסים. בגדוד 195 היו מיד 10 הרוגים + פצועים, ובגדודים אחרים היו נפגעים מעטים בלבד. עם ההפצצה היה ברור שהתחילה מלחמה ופיזרו את הטנקים ונתתי מיד הוראה למגד"ים שלי להתחיל לנוע לפי התכנית. בזמן ההפצצה לא היתה שום פעילות נ"מ שלנו - באזור שלנו - פרט לפעולת מקלעי 0.3 של הטנקים שלנו.

בשלב זה השגתי קשר עם מפקדת האוגדה זדיווחתי שאני בתנועה לקראת הגזרה הדרומית. ואז הוכר לי מהאוגדה לנוע לססה במהירות עם כל החטיבה כי היתה צליחה ופריצה בגזרה המרכזית. ביקשתי את מפקד האוגדה ואמרתי לו שאני מציע שחטיבתי תנוע לפי התכנית המקורית שכן אם הם התחילו בגזרה המרכזית אזי סביר שיתחילו תוך זמן קצר גם בגזרה הדרומית - והפשרה היתה שגדוד אחד ינוע לגזרה המרכזית דרך "ססה", בציר "פצוץ", ושני הגדודים האחרים ינועו דרך מעבר הג'ידי.

במשך כל התנועה דרך המיצרים לא הצלחתי ליצור קשר עם מפקדת האוגדה, לא באמצעות הממסר ולא בשום דרך אחרת. לא עלה מטוס ממסר ליצירת קשר. כשהגעתי לצומת הג'ידי עוד לא היה לי קשר עם האוגדה, ומאחר שלא זדעתי מה המצב בקו התקשרתי ב-061615 עם מפקד האוגדה בקשר קרוי מסוללת "דוק" והוא אמר לי שיש צליחות לכל אורך התעלה בכל הגזרות והוסיף: "קבל פיקוד על כל הגזרה הדרומית ועשה כל מה שביכולתך". אז שאלתי מה ידוע על כוחותינו ועל הכוחות של האוייב שפרצו ואמר לי שאין לו שום ידיעות.

תכניתי היחה להכנס עם שני הגדודים שלי בשני הצירים העיקריים, ג'ידי ומיתלה ולחבור אל כל המעוזים שבשטח. יצאתי קשר עם המג"ד של גדוד 52 מחטיבה 14 ואמרתי לו שכל הכלים שלנו שבשטח שידליקו אווהת לכוון מזרח - כדי שלא נדפוק את תא הכלים שלנו. כ-15 ק"מ בשטחנו לקראת דמדומים כבר נחקל גדוד 46 בציר הג'ידי בכוח של חטיבה אמפיבית מצריח והשמיד את רובה בדרכו לתעלה. אני נסעתי עם גדוד 195 בציר המיתלה. עוד לפני שנכנסתי לג'ידי השארתי על פי הוראות את שני פלוגות התרמ"ש להבטחת מתקנים. פלוגה אחת מגדוד 195 הצטרפה באזור "מפצח" אל מג"ד 52 שהיה שם לבר עם עוד טנק אחד, ושני פלוגות ירדו למעוזי הכפר והמזח - אמצע המזח וכשהגיעו לתעלה כבר היה חושך.

את המפקדה העיקרית שלי שלחתי עוד תוך התנועה לחפוס את החפ"ק של מפקדת המיתלה - שהוא היה המקום היחיד שממנו היה קשר עם הכוחות שבכל הגזרה - תוך אכסרות של תיווך בין היחידות השונות.

מבחינת ארטילריה היו קבועות בקו שחי סוללות שלנו וגדוד אגד של תותחי 155 הגיע אחנו.

בלילה הצלחנו למנוע צליחות רכב לכל אורך הגזרה שלנו - תוך כדי לחימה על קו המים.

ש"ת. הלילה היה ליל ירח, וכידוע א"א הוא פחות אפקטיבי, בעוד ש- S.L.S. הוא אפקטיבי מאד א דווקא בליל ירח - אבל לא היה לנו S.L.S. בעוד שלאוייב היה S.L.S. אפילו על בזוקות ומקלעים. הא"א שהיה הוא כמובן רק לטובת הנהג - אך לא לטובת המפקד. בסביבות חצות הלילה חזרתי אחורה למפקדה עיקרית - כי משם היתה לי שליטה לכל רוחב הגזרה. כבר בנקודה זאת היה ברור לי שאנו שוחקים את כוח החטיבה בהגנה על המעוזים - ולא כתוצאה מבלימת צליחה.

ב-070200 בערך אמרתי לאלברט שאנו שוחקים את החטיבה שלי כתוצאה משמירה והגנה על המעוזים במקום שנתעסק אך ורק בבלימת הצליחה והצעתי לו אתה' משתי אפשרויות: (א) לפנות את המעוזים. אוי (ב) להכניס כוח טרי במקום המעוזים כדי שיוכל להחזיק בכוחות עצמו וישחרר אותנו לבלימת נסיונות הצליחה של וק"מ.

בשלב זה היה לי קשר פיזי עם כל המעוזים, פרט למוצב המזח שרצייתי לחבור אליו ויותר מאוחר בסיוע ארטילרי. את מוצב רס מסלה הוריתי ביזמתי לפנות עוד בתחילת הלילה.

חשובת אלברט היחה כי אין אישור לפנות מעוזים וכי אין כוחות טריים להחלפה.

כשהתחיל להאיר היום היינו על קו המים כשאנו סובלים פגיעות כל הזמן. עם דקר נשאר לחטיבה 30 טנקים וב-071000 כבר היו לנו 23 טנקים שמישים בלבד. מפקד האוגדה קיבל ממני דיווח על מצב הרק"ם שלי ואמרתי לו כי עם סיוע אווירי מסיבי נאלצת לגשאר על קו המים. חשובתו היתה שתיל האוויר פועל בגזרה הסורית וכי אין לי סיכוי לקבל סיוע אווירי.

ב-071000 התחילו טנקי ארטיילרי לעבור את התעלה ולחדור פנימה בגזרתי כשאנו בולמים את החדירות האלה. במשך כל שלב הבליקה, חוקנו טנקים שנפגעו אך לא נשרפו והוחזרו שוב קדימה. כל טנק בחטיבה נפגע בממנצע שלוש פעמים. משך כל הזמן הזה פעלתי רק עם טנקים - ללא חרמ"ש.

בסביבות 071100 אמרתי לאלברט כי אינני יכול להמשיך יותר בהגנה קשוחה ואמרתי שיש שתי אפשרויות - או להשאר צמוד למעוזים או לעבור להגנה נידח ולמנוע מהכוח הצולח להגיע למעבדים ולהכנס לסיני. חשובתו היתה לעבור להגנה נידח תוך ניתוק מגע מהמעוזים. תזרתי ואמרתי לו שאני מבהיר את עצמי כי אני מנתק מגע מהמעוזים והוא אישר שהבין זאת כך וכי בגזרה הצפונית זה כבר נעשה כך מלפני כמה שאום. כאן הגענו לשלב שהגנו על שלושה צירים - ציר המיגלה, ציר עיון-מוסה וציר הג'ידי. ב-071130 מעוז "ליטוף" כבר דיווח שיושבים עליו מצרים וכי הם סגורים בחוף המעוז, וכי נתנו להם אולטימטום שאם לא ייכנעו תוך דקה ישחטו אותם. דיברתי עם ס/מפקד האוגדה והצעתי לו לאשר להם להגנע והוא אמר לי שאין אישור לכניעה. אמרתי למפקד במעוז שננסה לחלץ אותו ע"י כך שנתקדם עם הטנקים, נפנה מקום לארטיילריה שנקדמה קדימה ואז ננחית ארטיילריה על המעוז עצמו כדי להבריח את המצרים שבמעוז, ואז הטנקים יתקרבו למרחק ק"מ בערך מהמעוז, ויפתחו באש לאגפי המעוז ולא יתנו למצרים להתקרב ע"י ניתוק הסביבה ואז אנשי המעוז יפרצו אלינו וירצו אל הטנקים. אך זה לא יצא כך כי בזמן שאנשי המעוז פרצו בריצה אלפנו הם נתפסו ע"י אנשי חי"ר מצריים שהיו בשטח מת לגבינו. כשירד הלילה היינו על קו החת"ם. מהבוקר של 8.10.73 פתחנו בהתקפות מקומיות לכיוון התעלה כדי להחזיק את המצרים במצב של הגנה ושלא יתקפו הם אותנו.

ב-8.10.73 בשעות הערב הגיעו לגזרה הדרומית 15 סנקים מאילת וקיבלו

את צומת החת"ם על ציר הג'ידל' והגזרה שלי הצטמצמה דרומה מקן הג'ידי.

ב-9.10.73 תקפו המצרים עם דיביזיה ממוכנת על ציר המיתלה בהתקפה

רצינית - ללא סיוע אווירי - אך תוך סיוע ארטילרי מסאיבי מאד. אנו בלמנו עם שחי מסגרות גדודיות, שהתבטאו למעשה בכ-30 סנקים, בציר המיתלה - וכשבלמנו אותם חקף הגדוד השלישי באיגוף מדרום לצפון והדליק כ-30 סנקי אויב - וזה הוציא אותם משיווי משקל והתקפתם נשברה. אבל בכ"ז עלו נגמשי"ם שלהם בדיונות קרטמורה והחי"ר שלהם ירד מהנגמשי"ם והתיישב שם - וזאת כתוצאה מכך שלא היו לי לוחמי חרמ"ש. בשלב זה הגיע אלברט ובלקשתי לפחות פלוגת חי"ר אחת כדי לסלק את החי"ר המצני לפני שיתבסס בדיונות קרטמורה - אך לא קיבלתי חי"ר. בשלב זה כבר ידעתי שמרוכזת שם הארמיה השלישית * דיביזיה משורינית.

בכל השלבים האלו היתה לנו בעיה של לילה כי לא יכולתי להשאיר את הסנקים

פרושים בשטח גהייתי מוכרת להעבירם כלילות אחורה להניוני לילה לצורך תיחמוש, חידלוק וטיפולים בסנקים ולהגנה עצמית.

ב-14.10.73 היתה שוב התקפה מצרית של צאצא דיביזיה 4 משורינית בציר

ואדי מבעוק. הם נכנסו עם חטיבה שלוש שלהם * ראשונה, ואם ושם מסגרת גדודית אחת שלנו עם (כ-14 סנקים) עם סיוע ח"א שכרה את התקפתם והם השאירו בשטח כ-60 סנקים.

ב-18.10.73 התחלנו לנוע לצפון לאזור הצליחה וכאן אתעכב על הצד התחזוקתי.

כל נושא התחזוקה היה בריכוז חטיבתי - כאשר סנקים שתוקנו היו נותנים את הליווי והחיפוי להרגיט וגררו גם מיכליות בשטחים קריטיים מבחינת עבירות ו/או אויב. למעשה לא יכולנו ליישם את השיטה המוכתבת שהאוגדה היא האחראית לתחזוקה ובי סנקים שצריכים תיקון צריכים לקבל את הפתרון מהאוגדה, אלא תגברנו בחוליות חימש של גדוד החימוש את החתג"ים, אשר הם בעצמם ביצעו תיקונים שמעבר לדרג המוכתב להם. בצודה כזאת חזרו אלי כל יום הסנקים שנפגעו לאחר שתוקנו.

ש"ת. לדעתי התופעה שבה מפקד חדש שמתמנה מביא אתו את כל המפקדה הקודמת שלו

אן-בלוק למקומו החדש ומסלק הצידה את כל אנשי המטה הקודמים, וכל זאת תוך הענקת דרגות אישיות לקציני המטה החדשים - זאת תופעה שפוגעת במורל. יש גם תופעה צודמת של מינוי דובר צה"ל החדש, שהובא זה עתה מחו"ל ולא היה כאן בזמן המלחמה, ולא מונה משהו שהיה כאן.

כך העובדה שעד כה לא מונה מפקד גיס מונגת דיון להסקת לקחי המלחמה. המצב הוא שמח"ט אחד לא יודע כלל מה קרה ומה קורה אצל המח"ט השני. התוצאה היא שהכנסת לקחי המלחמה לאימונים שוטפים כעת נעשית במסגרות היחידות ללא הכוונה מרכזית שנובעת מלקחים כלליים.

ג

העדות הוקראה לעד וחתם עליה, היום 29.1.74

(-) אל"מ דן שומרץ

(+) אל"מ (מיל) ישראל כרמי